

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Циклова комісія професійної та практичної підготовки відділення
«Фармація»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної
роботи

 **Наталія БРАГАР**
«21» серпня 2025 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з дисципліни **Гігієна з основами екології**

Спеціальність **226 «Фармація»**

Освітньо-професійний ступінь **фаховий молодший бакалавр**

Термін підготовки **2 роки 10 місяців**

Кількість кредитів **1,5**

Загальна кількість годин **45 годин**

з них: лекції **14 годин**

семінари _____

практичні **14 годин**

самостійна робота **17 години**

Залік (семестр) **IV**

Програма складена відповідно до

ОПП «Фармація» 2024 р.

Навчальний план 2025-2026 н.р.

Схвалена на засіданні ЦМК

Протокол №1 від «21» серпня 2025 р.

Голова ЦМК **Юлія ГОРБАЧОВА**

Запоріжжя 2025

Гігієна з основами екології. Робоча навчальна програма з підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр, спеціальність 226 «Фармація», м. Запоріжжя, Медичний фаховий коледж ЗДМФУ, 2025. 20 с.

Укладач: Тетяна ШКОПИНСЬКА

к.с-г.н., викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач – методист

Схвалено на засіданні циклової комісії професійної та практичної підготовки відділення «Фармація»

Протокол №1 від «21» серпня 2025 року

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Гігієна з основами екології» ґрунтується на набутих знаннях з біології, хімії, анатомії, ботаніки та інтегрується з цими дисциплінами; закладає основи здорового способу життя та профілактики захворювань.

Основною метою вивчення гігієни з основами екології є оволодіння знаннями з загальної гігієни, з гігієни праці в аптечних установах.

Особливої уваги потребує вивчення таких питань, як гігієна праці в аптечних установах, особиста гігієна фармацевта, профілактика негативного впливу виробничих шкідливих чинників на здоров'я працівників аптек, методи і форми санітарно-освітньої роботи.

Викладання навчального матеріалу слід пов'язувати з питаннями вивчення закономірностей впливу фізичних, хімічних, біологічних та психологічних факторів на здоров'я людини і громадське здоров'я, використання встановлених закономірностей для розробки методів та систем профілактики впливу негативних градацій цих факторів.

Кращому засвоєнню матеріалу сприяють демонстративні експерименти, досліди, використання технічних засобів навчання, екскурсії в санітарно-гігієнічну лабораторію СЕС для ознайомлення студентів із сучасним обладнанням і методами санітарно-гігієнічних досліджень.

Набуті в процесі вивчення цього предмета знання й уміння дадуть студентам змогу вирішувати конкретні практичні завдання і підготуватися до оволодіння фармацевтичними дисциплінами.

У процесі вивчення гігієни з основами екології **студенти повинні оволодіти:**

а) соціально-особистісними компетенціями:

- розуміння та сприйняття етичних норм поведінки щодо інших людей та природи (принципи біоетики);
- екологічна грамотність;
- розуміння необхідності та дотримання норм здорового способу життя;

б) професійними компетенціями:

- здатність використовувати знання нормативних та законодавчих актів у практичній діяльності;
- здатність проводити інформативну роботу серед населення щодо профілактики захворювань та покращання здоров'я.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- предмет і завдання гігієни;
- історію розвитку гігієни;
- значення гігієни в практичній роботі фармацевта;
- правила роботи в гігієнічній лабораторії;
- методи гігієнічних досліджень;
- хімічні та фізичні властивості повітря. Охорону атмосферного повітря;
- гігієну ґрунту;
- гігієнічні вимоги до питної води і води для ін'єкцій;

- принципи раціонального харчування;
- вимоги до особистої гігієни персоналу аптек;
- гігієну праці в аптечних установах;
- виробничі шкідливі та небезпечні чинники в роботі фармацевта;
- вимоги до мікроклімату виробничих приміщень аптек та аптечних складів;
- значення, методи і форми санітарної освіти.

Студенти повинні вміти:

- визначати температуру, вологість, швидкість руху повітря;
- відбирати проби води, консервувати їх; оформлювати документацію;
- досліджувати фізичні властивості води;
- проводити дезінфекцію в аптечних установах;
- розраховувати потрібну кількість бактерицидних ламп для знезараження повітря в асептичному блоці;
- визначати й оцінювати санітарно-гігієнічні особливості мікроклімату виробничих приміщень;
- дотримувати правил особистої гігієни фармацевта;
- організовувати й проводити роботу із санітарної освіти.

Студенти мають бути поінформовані про:

- досягнення сучасної медицини;
- екологічний стан своєї області та України;
- нові накази МОЗ України.

Компетенції, які забезпечуються навчальною дисципліною:

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати ідеї.
- ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 5. Навики здійснення безпечної діяльності та охорони навколишнього середовища, розуміння необхідності та дотримання правил безпеки життєдіяльності.

Фахові компетентності спеціальності :

- ФК 14. Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики захворювань та поліпшення здоров'я.

Програмні результати навчання:

- ПРН 13. Знати та дотримуватись норм санітарно-гігієнічного режиму, вимог техніки безпеки при здійсненні професійної діяльності.
- ПРН 15. Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.
- ПРН 22. Уміти використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, працювати в комп'ютерних мережах та створювати бази даних і використовувати Інтернет-ресурси.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
навчальної дисципліни «Гігієна з основа екології»

Назви розділів і тем	Всього годин	Кількість годин за видами занять			
		З викладачем			с/р, інд/р
		Всього	Лекцій	П/з, С/з	
Тема 1. Предмет і завдання гігієни. Значення гігієни в практичній роботі фармацевта.	6	4	2	2	2
Тема 2. Гігієна повітря	6	4	2	2	2
Тема 3. Гігієна ґрунту.	6	4	2	2	2
Тема 4. Гігієна води	6	4	2	2	2
Тема 5. Гігієна харчування.	6	4	2	2	2
Тема 6. Гігієна праці в аптечних установах.	9	4	2	2	5
Тема 7. Санітарна освіта.	6	4	2	2	2
Всього:	45	30	14	16	15

Міжпредметна інтеграція

Тема 1. Предмет і завдання гігієни. Значення гігієни в практичній роботі фармацевта.

Дисципліна	Знати	Вміти
Попередні 1.«Біологія» 2. «Техніка лабораторних робіт»	- принципи функціонування і структуру біологічних систем, їх онто- і філогенез, взаємозв'язки між біологічними системами, середовищем; оволодіння методологією наукового пізнання. - загальні принципи виконання лабораторних робіт	- становлення наукового світогляду; формування емоційно- ціннісного ставлення до природи, до себе, до людей, до загальнолюдських духовних цінностей. - методику виконання лабораторних робіт
Наступні 1. «Організація та економіка фармації»	- проблеми та етапи реформування існуючої системи охорони здоров'я в Україні; - чинне законодавство України про охорону здоров'я та нормативні документи, що визначають діяльність закладів охорони здоров'я - методи пропаганди здорового способу життя.	- вести медичну обліково-звітну документацію на своїй ділянці роботи; - складати план роботи, звіт; - контролювати якість ЛЗ під час їх приймання, зберігання, виготовлення та відпуску.
Внутрішньо предметна інтеграція	- предмет і завдання гігієни; - значення гігієни в практичній роботі фармацевта; - методи гігієнічних досліджень.	— побудова графіків.

Тема 2. Гігієна повітря.

Дисципліна	Знати	Вміти
------------	-------	-------

Попередні 1. «Основи мікробіології»	- поширення мікроорганізмів у природі; вплив чинників навколишнього середовища на мікроорганізми, дезінфекцію та стерилізацію	- проводити взяття, транспортування і підготовку матеріалу для бактеріологічного, вірусологічного дослідження при бактерійних, вірусних інфекціях
Наступні 1. «Технологія ліків»	- теоретичні основи технології ліків	- дотримуватися санітарно-епідемічного режиму
Внутрішньо предметна інтеграція	- гігієнічне значення повітряного середовища; - фізичні чинники повітря та їх гігієнічне значення; - ознайомлення з обладнанням, правилами роботи в санітарно-гігієнічній лабораторії; - хімічний склад атмосферного повітря та його гігієнічне значення.	— визначення температури, вологості, швидкості руху повітря.

Тема 3. Гігієна ґрунту

Дисципліни	Знати	Вміти
Попередні 1. «Географія»	- ґрунт, визначення поняття, фізичні та хімічні властивості ґрунту.	- розрізняти види ґрунту
2. «Основи мікробіології»	- поширення мікроорганізмів у природі; - вплив ґрунту на мікроорганізми.	- проводити взяття, транспортування і підготовку матеріалу для бактеріологічного, вірусологічного дослідження при бактерійних, вірусних інфекціях.

Наступні 1. «Фармакогнозія»	- вплив географічних та екологічних факторів на продуктивність ЛР	- культивувати ЛР на присадибній ділянці
Внутрішньо предметна інтеграція	- роль ґрунту у виникненні й поширенні інфекційних захворювань (анаеробних інфекцій) та інвазій. - Ґрунт і захворювання неінфекційної етіології. Процеси та показники самоочищення ґрунту.	- відбір проб ґрунту для фізико-хімічного дослідження; - відбір проб ґрунту для бактеріологічного дослідження; - відбір проб ґрунту для гельмінтологічного дослідження; - приготування водної витяжки з ґрунту; визначення амонійного азоту ґрунту; - гігієнічне оцінювання санітарного стану ґрунту

Тема 4. Гігієна води

Дисципліна	Знати	Вміти
Попередні 1. «Основи мікробіології»	- поширення мікроорганізмів у природі; вплив чинників навколишнього середовища на мікроорганізми, дезінфекцію та стерилізацію	- проводити взяття, транспортування і підготовку матеріалу для бактеріологічного, вірусологічного дослідження при бактерійних, вірусних інфекціях
Наступні 1. «Технологія ліків»	- теоретичні основи технології ліків; - класифікація ліків за формами та фізико-хімічними властивостями	- дотримуватися санітарно-епідемічного режиму
Внутрішньо предметна інтеграція	.Фізіоло - гігієнічна роль та гігієнічноепідеміологічне значення	— визначення температури, вологості, швидкості руху повітря.

Тема 5. Гігієна харчування

Дисципліни	Знати	Вміти
------------	-------	-------

Попередні 1. «Біологія» 2. «Основи мікробіології»	- складові добового раціону здорової людини - поширення мікроорганізмів у природі.	- описувати харчовий раціон людини: мікро та макронутрієнти. - складати меню-розкладку для ДНЗ та хворих. - проводити взяття, транспортування і підготовку матеріалу для бактеріологічного, вірусологічного дослідження при бактерійних, вірусних інфекціях.
Наступні 1. «Фармакологія» 2. «Фармакогнозія»	- харчування як джерело інфекційних захворювань. - основні про поширення і місце зростання ЛР, що знайшли застосування в медицині	- визначати сумісність ЛП з продуктами харчування - визначити ЛР різних морфологічних груп у різних станах
Внутрішньо-предметна інтеграція	- види харчування, поняття про збалансованість раціонів. Законодавчі норми фізіологічної потреби в харчових речовинах та енергії для різних груп населення, їх наукове обґрунтування. Фізіолого-гігієнічне значення нутрієнтів і гігієнічна характеристика харчових продуктів	- відбір проб харчових продуктів

Тема 6. Гігієна праці в аптечних установах

Дисципліни	Знати	Вміти
------------	-------	-------

Попередні 1. «Анатомія з основами фізіології»	-анатоמו-фізіологічні особливості та будова органів і систем людини.	Описувати особливості будови організму.
Наступні 1. «Основи ОП та ОП в галузі»	- особливості протікання професійних захворювань та отруєнь .	- діагностувати професійні захворювання та отруєння.
Внутрішньо-предметна інтеграція.	- профілактика гіпокінезії. Фізична культура як один з найважливіших елементів особистої гігієни в сучасних умовах. Види фізичної культури. Значення ранкової гігієнічної гімнастики та перебування на свіжому повітрі. Негативні наслідки активного та пасивного паління, несприятливий вплив на здоров'я надмірного вживання алкоголю	- організація і проведення санітарно-освітньої роботи з працюючими в шкідливих умовах виробництва, технічним персоналом, з медичними працівниками підприємства, робітниками харчоблоку та ін.; організація та проведення санітарно-освітньої роботи з профілактики професійних отруєнь

Тема 7. Особиста гігієна. Санітарна освіта.

Дисципліни	Знати	Вміти
Попередні 1. «Біологія» 2.«Основи мікробіології»	- складові добового раціону здорової людини - поширення мікроорганізмів у природі.	- описувати харчовий раціон людини: мікро та макронутрієнти. - складати меню-розкладку для ДНЗ та хворих. - проводити взяття, транспортування і підготовку матеріалу для бактеріологічного, вірусологічного дослідження при

		бактерійних, вірусних інфекціях.
Наступні 1.«Фармакологія»	- знання інфекційних захворювань.	- проведення санітарно-освітньої роботи.
2. «Фармакогнозія»	- основні про поширення і місце зростання ЛР,що знайшли застосування в медицині	- визначити ЛР різних морфологічних груп у різних станах
Внутрішньо-предметна інтеграція.	- організація роботи з санітарної освіти в аптеці. - роль фармацевтів у пропаганді санітарно-освітніх знань серед населення	— проведення санітарно-освітньої роботи.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Тема 1. Гігієна як наука. Навколишнє середовище, як об'єкт гігієни. Екологія як наука. Екологія людини.

Лекція: 2 год., Практичне заняття: 2 год.

ЛЕКЦІЯ 1

План

1. Гігієна як наука. Предмет і завдання гігієни. Методи гігієнічних досліджень. Закони гігієни. Навколишнє середовище, як об'єкт гігієни.
2. Історичний нарис розвитку гігієни.
3. Санітарія. Види санітарії. Санітарне законодавство України.
4. Значення гігієни в практичній роботі фармацевта.
5. Екологія як наука. Екологія людини. Завдання, глобальні екологічні проблеми, методи екології.
6. Біосфера та її структура. Науково-технічний прогрес і його вплив на біосферу Землі.

Практичне заняття 1

Закони гігієни. Значення гігієни в практичній роботі фармацевта. Санітарія. Навколишнє середовище та здоров'я. Чинники ризику виникнення захворювань. Розроблення оздоровчих заходів для населення.

ЛІТЕРАТУРА

Навчальна:

Гігієна та екологія: підручник / В.Г. Бардов, С.Т. Омельчук, Н.В. Мережкіна – Вінниця: Нова Книга, 2020. - 472с.

Додаткова:

Гігієна з основами екології: Навчально-методичний посібник для мед. ВНЗ I—III р.а. Схвалено МОЗ / Довженко Л.В., Лінькова І.К. — К: Медицина, 2017. – 49с.

Тема 2. Гігієна повітря

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 2 год.

ЛЕКЦІЯ 2

План

1. Гігієнічне значення повітряного середовища.
2. Фізичні чинники повітря та їх гігієнічне значення. Сонячна радіація. Гігієнічне значення погоди, клімату, мікроклімату.
3. Хімічний склад атмосферного повітря та його гігієнічне значення. Санітарно-гігієнічне значення забруднення атмосферного повітря і повітря закритих приміщень.
4. Джерела забруднення повітря. Зміна хімічного складу повітря у виробничих приміщеннях аптек. Шляхи запобігання алергізуючому впливу лікарських речовин. Санітарна охорона атмосферного повітря.

Практичне заняття 2

Санітарно-гігієнічне значення забруднення атмосферного повітря і повітря закритих приміщень. Мікроклімат та його вплив на здоров'я. Шляхи та засоби оптимізації мікроклімату закритих приміщень.

Джерела забруднення повітря. Зміна хімічного складу повітря у виробничих приміщеннях аптек. Шляхи запобігання алергізуючому впливу лікарських речовин.

Визначення температури, вологості, швидкості руху повітря.

ЛІТЕРАТУРА

Навчальна:

Гігієна та екологія: підручник / В.Г. Бардов, С.Т. Омельчук, Н.В. Мережкіна – Вінниця: Нова Книга, 2020. - 472с.

Додаткова:

Гігієна з основами екології: Навчально-методичний посібник для мед. ВНЗ I—III р.а. Схвалено МОЗ / Довженко Л.В., Лінькова І.К. — К: Медицина, 2017. – 49с.

Тема 3. Гігієна ґрунту

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 2 год.

ЛЕКЦІЯ 3

План

1. Ґрунт: визначення поняття, склад, типи ґрунту.
2. Гігієнічне та епідеміологічне значення ґрунту.
3. Джерела забруднення ґрунту, їх класифікація та гігієнічна характеристика.
4. Проблеми урбанізації. Основи санітарної очистки населених місць.
5. Шляхи та способи видалення, знешкодження та утилізації відходів.
6. Заходи із санітарної охорони ґрунту.

Практичне заняття 3

Показники епідеміологічної безпеки ґрунту. Значення ґрунту в поширенні інфекційних хвороб та гельмінтозів. Відбір проб ґрунту для лабораторного дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

Навчальна:

Гігієна та екологія: підручник / В.Г. Бардов, С.Т. Омельчук, Н.В. Мережкіна – Вінниця: Нова Книга, 2020. - 472с.

Додаткова:

Гігієна з основами екології: Навчально-методичний посібник для мед. ВНЗ I—III р.а. Схвалено МОЗ / Довженко Л.В., Лінькова І.К. — К: Медицина, 2017. – 49с.

Тема 4. Гігієна води

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 2 год.

ЛЕКЦІЯ 4

1. Вода і здоров'я як гігієнічна проблема. Гігієнічне значення питної води.
2. Джерела водопостачання.
3. Загальні гігієнічні вимоги до якості питної води. Норми споживання води,

показники якості води.

4. Методи поліпшення якості води.

5. Санітарне законодавство в галузі гігієни води та водопостачання.

Практичне заняття 4

Дослідження питної води. Відбір проби води.

Визначення запаху, смаку та присмаку, прозорості, каламутності, кольору, завислих речовин, сухого залишку.

ЛІТЕРАТУРА

Навчальна:

Гігієна та екологія: підручник / В.Г. Бардов, С.Т. Омельчук, Н.В. Мережкіна – Вінниця: Нова Книга, 2020. - 472с.

Додаткова:

Гігієна з основами екології: Навчально-методичний посібник для мед.

ВНЗ І—ІІІ р.а. Схвалено МОЗ / Довженко Л.В., Лінькова І.К. — К: Медицина, 2017. – 49с.

Тема 5. Гігієна харчування

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 2 год.

ЛЕКЦІЯ 5

План

1. Харчування як фактор здоров'я. Наукові основи раціонального харчування. Задачі гігієнічної науки та санітарної практики при вирішенні сучасних проблем харчування населення.
2. Оцінка адекватності харчування. Основні види та методи визначення енерговитрат організму.
3. Захворювання пов'язані з порушенням основ раціонального харчування та вживанням недоброякісних продуктів. Харчові отруєння.
4. Гігієнічне значення вітамінів та мікроелементів. Харчові добавки. Лікувально-профілактичне та дієтичне харчування.

Практичне заняття 5

Складання меню добового харчового раціону. Лікувально-профілактичне та дієтичне харчування.

ЛІТЕРАТУРА

Навчальна:

Гігієна та екологія: підручник / В.Г. Бардов, С.Т. Омельчук, Н.В. Мережкіна – Вінниця: Нова Книга, 2020. - 472с.

Додаткова:

Гігієна з основами екології: Навчально-методичний посібник для мед.

ВНЗ І—ІІІ р.а. Схвалено МОЗ / Довженко Л.В., Лінькова І.К. — К: Медицина, 2017. – 49с.

Тема 6. Гігієна праці в аптечних установах

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 2 год.

ЛЕКЦІЯ 6

План

1. Гігієна праці, ознаки гігієни праці, предмет вивчення та мета гігієни праці.

2. Форми трудового процесу (важкість та напруженість), ергонометричні та фізіологічні показники праці. Форми праці, особливості впливу факторів виробничого середовища на організм працюючих.
3. Фізіологічні зміни в організмі під час роботи.
4. Заходи підвищення працездатності та профілактики втоми
Подолання втоми та раціональна організація трудового процесу.
5. Шкідливі та небезпечні виробничі чинники, профілактика їх впливу.
Поняття про професійну захворюваність та виробничо-обумовлену захворюваність. Профілактика професійних захворювань.
6. Гігієнічні вимоги до аптечних приміщень та устаткування аптек. Здійснення контролю за дотриманням санітарно-протиепідемічного режиму в аптеках.
Гігієнічне нормування виробничого мікроклімату аптек. Засоби запобігання несприятливому впливу виробничого мікроклімату на організм людини.

Практичне заняття 6

Вивчення методів знезараження повітря аптечних приміщень. Організація та проведення дезінфекції в аптечних приміщеннях.

ЛІТЕРАТУРА

Навчальна:

Гігієна та екологія: підручник / В.Г. Бардов, С.Т. Омельчук, Н.В. Мережкіна — Вінниця: Нова Книга, 2020. - 472с.

Додаткова:

Гігієна з основами екології: Навчально-методичний посібник для мед. ВНЗ I—III р.а. Схвалено МОЗ / Довженко Л.В., Лінькова І.К. — К: Медицина, 2017. — 49с.

Тема 7. Санітарна освіта.

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 2 год.

ЛЕКЦІЯ 7

План

1. Основні завдання і принципи санітарної освіти. Методи і форми санітарної освіти.
2. Організація роботи з санітарної освіти в аптеці. Роль фармацевтів у пропаганді санітарно-освітніх знань серед населення.
3. Пропаганда здорового способу життя, подолання шкідливих звичок.

Практичне заняття 7

Індивідуальна робота з підготовки та оформлення санітарного бюлетеня за заданою темою. Заслуховування рефератів студентів та їх аналіз.

ЛІТЕРАТУРА

Навчальна:

Гігієна та екологія: підручник / В.Г. Бардов, С.Т. Омельчук, Н.В. Мережкіна — Вінниця: Нова Книга, 2020. - 472с.

Додаткова:

Гігієна з основами екології: Навчально-методичний посібник для мед. ВНЗ I—III р.а. Схвалено МОЗ / Довженко Л.В., Лінькова І.К. — К: Медицина, 2017. — 49с.

САМОСТІЙНА РОБОТА
(перелік питань, які виносяться на самостійне вивчення)

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Позитивний вплив науково-технічного прогресу на здоров'я людей.	2
2	Джерела забруднення закритих приміщень. Гігієнічне значення вентиляції приміщень. Показники ефективності вентиляції.	2
3	Основні принципи санітарного очищення населених місць	2
4	Іонізуюче випромінювання як чинник навколишнього середовища та виробнича шкідливість. Санітарне законодавство в галузі радіаційної гігієни. Радіаційно-гігієнічні регламенти.	2
5	Харчові токсикоінфекції: визначення, види, етіологія, ознаки, профілактика. Бактеріальні токсикози: визначення, види, етіологія, ознаки, профілактика. Харчові мікотоксикози: визначення, види, етіологія, ознаки, профілактика. Отруєння рослинними продуктами, отруйними за певних умов: види, етіологія, характерні ознаки, профілактика.	4
6	Гігієна медичного персоналу. Профілактика внутрішньо лікарняних інфекцій. Підготовка робочого місця фармацевта в асептичному блоці.	2
7	Гігієнічні вимоги до розміщення, планування й санітарного благоустрою аптечних складів.	2
8	Методи запобігання виробничому травматизму та розвитку професійних хвороб в аптечних закладах.	1
	Усього	17

ПОТОЧНИЙ І ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль – здійснюється під час практичних та семінарських занять, а також шляхом відпрацювання заборгованостей і незадовільних оцінок, проведення індивідуальних консультацій.

Підсумковий контроль – семестровий іспит (залік).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

1. Оцінка **"відмінно"** виставляється, якщо студент:

- глибоко, ґрунтовно, всебічно та систематизовано засвоїв весь програмний матеріал,
- вичерпно, послідовно, грамотно та логічно його викладає,
- правильно обґрунтовує прийняті рішення, має різнобічні навички, прийоми, виконання практичних робіт, виявляє вміння самостійно узагальнювати та викладати матеріал, не допускаючи помилок,
- видозмінення завдання не викликає у нього складності,
- виявляє знання основної та знайомство з додатковою літературою, передбачених програмою на рівні творчого використання,

2. Оцінка **"добре"** виставляється, якщо студент:

- твердо знає програмний матеріал,
- грамотно і по суті викладає його, не допускає суттєвих неточностей у відповіді на питання,
- може правильно застосувати теоретичні положення і володіє необхідними навичками при виконанні практичних завдань на рівні аналогічного відтворення.

3. Оцінка **"задовільно"** виставляється, якщо студент:

- засвоїв тільки основний матеріал на рівні репродуктивного відтворення, але не знає окремих деталей,
- припускається неточностей,
- недостатньо вірних формулювань,
- порушує послідовність у викладі матеріалу,
- відчуває труднощі під час виконання практичних завдань.

4. Оцінка **"незадовільно"** виставляється, якщо студент:

- не знає значної частини програмного матеріалу,
- допускає суттєві помилки,
- з великим труднощами виконує практичні роботи на рівні нижче репродуктивного відтворення.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет і завдання гігієни.
2. Вклад видатних учених у розвиток гігієни.
3. Методи гігієнічних досліджень.
4. Розвиток екологічних знань та їх роль у становленні цивілізації.
5. Короткий нарис історії екології. Українська екологічна школа. Медична екологія.
6. Територіальні аспекти антропогенного забруднення навколишнього середовища в Україні.
7. Екологічна політика. Охорона природи на державному та міждержавному рівнях.
8. Екологічні проблеми планетарного масштабу.
9. Хімічний склад атмосферного повітря та його гігієнічне значення.
10. Гігієнічна характеристика сонячної радіації.
11. Фізичні чинники повітря та їх гігієнічне значення.
12. Санітарно-гігієнічне значення забруднення атмосферного повітря.
13. Джерела забруднення повітря.
14. Санітарна охорона атмосферного повітря.
15. Методи знезараження повітря в приміщеннях аптек.
16. Методи визначення мікроклімату виробничих приміщень.
17. Фізіологічна роль та гігієнічне значення води.
18. Вплив температури, вологості, швидкості руху повітря на здоров'я людей.
19. Види та методи поліпшення якості води.
20. Епідеміологічне значення води.
21. Гігієнічні вимоги щодо якості питної води та її санітарне оцінювання.
22. Фізіолого-гігієнічні основи харчування. Енергетична цінність харчового раціону.
23. Принципи раціонального харчування.
24. Профілактика харчових токсикоінфекцій і хвороб, спричинених споживанням неякісної їжі.
25. Лікувально-профілактичне та дієтичне харчування.
26. Вимоги до особистої гігієни фармацевта.
27. Склад ґрунту та його гігієнічне значення.
28. Гігієнічне та епідеміологічне значення ґрунту.
29. Забруднення та самоочищення ґрунту.
30. Гігієнічне та епідеміологічне значення очищення населених місць.
31. Утилізація і знешкодження відходів. Очисні споруди.
32. Гігієнічне нормування виробничого мікроклімату.
33. Гігієнічні вимоги до обладнання й устаткування аптечних приміщень.
34. Виробничі шкідливості й небезпечні чинники в роботі фармацевта.
35. Методи запобігання виробничому травматизму та розвитку професійних хвороб в аптечних закладах.
36. Вимоги до санітарного режиму аптек.

- 37. Профілактичні заходи щодо усунення впливу виробничих шкідливих та небезпечних чинників у роботі фармацевта.
- 38. Особливості організації санітарно-освітньої роботи в аптеці, її значення, методи і форми.
- 39. Санітарні вимоги до прибирання приміщень, догляду за устаткуванням аптек.
- 40. Пропаганда здорового способу життя, боротьба зі шкідливими звичками.
- 41. Гігієнічні основи режиму дня.
- 42. Основні завдання і принципи санітарної освіти.
- 43. Санітарні вимоги до одержання, транспортування і зберігання води очищеної та води для ін'єкцій в умовах аптеки.
- 44. Форми трудової діяльності.
- 45. Гігієнічні вимоги до розміщення, планування й санітарного благоустрою аптечних складів.

ЛІТЕРАТУРА

Навчальна:

1. Гігієна та екологія: підручник / В.Г. Бардов, С.Т. Омельчук, Н.В. Мережкіна – Вінниця: Нова Книга, 2020. - 472с.

Додаткова:

1. Гігієна з основами екології: Навчально-методичний посібник для мед. ВНЗ І—ІІІ р.а. Схвалено МОЗ / Довженко Л.В., Лінькова І.К. — К: Медицина, 2017. – 49с.

2. Мацейко І.І., Корольчук А.П., Нестерова С.Ю. Гігієна з основами екології. Практикум. – Вінниця, ВДПУ, 2018. – 104 с.